

A Régiók Bizottsága véleménye – Az EU által a kutatás és az innováció területén folytatott nemzetközi együttműködés megerősítése és összpontosítása

(2013/C 139/09)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- rámutat arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatokra kiemelt szerep hárul az Európai Kutatási Térségben (EKT). A régiók és városok területükön belül a különféle innovációs értékláncok és értékhálózatok mentén összehozzák az innovációs háromszög fő részeseit – a tudományos és felsőoktatási körök, a kutatás és több gazdasági és ipari közösség szereplőit. Ők játsszák a legfontosabb szerepet a regionális kutatási innovációs stratégiák fejlesztésében és az innovatív környezetek megfelelő keretfeltételeinek megteremtésében.
- méltányolja, hogy a közlemény külön említést tesz a hetedik keretprogram „Kapacitások” programjában szereplő eszközök regionális és nemzetközi dimenziójáról, és kéri, hogy a nemzetközi kutatási együttműködés kapjon egyértelműbb hangsúlyt a következő programozási időszakban, figyelembe véve a „Tudásrégiók” program kedvező tapasztalatait, és összekötve azt az EKT-hálózat jövőbeli kezdeményezéseivel;
- hangsúlyozza, hogy a nemzetközi együttműködésnek olyan közös elveken kell alapulnia, mint a kutatás integritása, a nemi dimenzió, a vállalatok társadalmi felelőssége, a nyílt hozzáférés és a szellemi tulajdon. Az éghajlati és környezeti vetületet, amely ugyancsak a „fenntartható fejlődés” eleme, szintén számításba kell venni;
- hangsúlyozza a kutatási infrastruktúrák, köztük az elektronikus infrastruktúrák regionális jelentőségét és (potenciálisan) jelentős előnyeit. Függetlenül attól, hogy mely országban, ill. mely régióban található, az ilyen eszközök (nagy teljesítményű számítástechnikai és kommunikációs eszközök, távolsági eszközök és adatbázisok) elkerülhetetlenül szükségesek a világszínvonalú kutatási és innovációs együttműködéshez.

Előadó	Markku MARKKULA (FI/EPP), Espoo város tanácsának tagja
Referenciaszöveg	A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az EU által a kutatás és az innováció területén folytatott nemzetközi együttműködés megerősítése és összpontosítása: Stratégiai megközelítés
	COM(2012) 497 final

I. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

A dokumentum jelentősége a helyi és regionális szint, valamint az RB számára

1. rámutat arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatokra kiemelt szerep hárul az Európai Kutatási Térségben (EKT). A régiók és városok területükön belül a különféle innovációs értékláncok és értékhálózatok mentén összehozzák az innovációs háromszög fő részeseit – a tudományos és felsőoktatási körök, a kutatás és több gazdasági és ipari közösség szereplőit. Ők játsszák a legfontosabb szerepet a regionális kutatási innovációs stratégiák fejlesztésében és az innovatív környezetek megfelelő keretfeltételeinek megteremtésében. Fontos szerepet játszanak egy olyan regionális környezet létrehozásában, mely ösztönzi az innovációs képességet és a vállalkozói újítást. Emellett a regionális és helyi közigazgatási intézményeknek sok esetben jogalkotási hatásköreik is vannak, és ők kezelik a kutatás, az innováció és a nemzetközivé válás pénzügyi forrásait;

2. a helyi és regionális önkormányzatok fontos szereplők a nemzetközi együttműködés, valamint a kutatási és innovációs tevékenységek összehangolása terén. Politikáik jelentős hatással vannak a kutatási infrastruktúrák fejlesztésére és a tudósokat és innovátorokat vonzani képes, innovatív környezetek (egyetemek, technológiai központok, üzleti inkubátorházak, tudományos parkok és a kockázati tőke számára kedvező légkör) létrehozására, valamint a szellemi tőke erőteljes növekedéséhez szükséges alapvető és operatív feltételek megteremtésére;

Általános megjegyzések

3. elismeri, hogy a közlemény megfelel a szubszidiaritás elvének, figyelembe véve, hogy a javasolt lépések célkitűzéseit a tagállamok saját nemzeti alkotmányos rendszereik keretében nem képesek teljes körűen elérni, és az uniós szintű fellépések minden bizonnyal egyértelmű előnnyel járnak majd. A nemzetközi kutatási és innovációs tevékenységek hatásának maximalizálásához és az erőfeszítések sok pénzt felemésztő szétforgácsolódásának megelőzéséhez az Uniónak a „Horizont 2020” keretprogram nyitottságát az optimális lépték és hatókör elérése érdekében célzott tevékenységekkel kell kiegészítenie;

4. emlékeztet arra, hogy a tudás és az innováció egyre nemzetközibbé válik a globális értékhálózatokon belül, és

nagyra becsüli a globális gondolkodás és a helyi szintű cselekvés ötvözésének jelentőségét;

5. emlékeztet arra, hogy az Európa 2020 stratégia felhívja a figyelmet a kutatás és az innováció jelentőségére az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés megvalósításában. Az Innovatív Unió az Európa 2020 stratégia részeként kiemeli a nemzetközi együttműködés fontos szerepét Európa innovációs potenciáljának megvalósításában;

6. hangsúlyozza, hogy a nemzetközi együttműködés alapvető elem az Európai Kutatási Térség és annak öt kulcsterülete megvalósításában;

7. méltányolja, hogy a közlemény külön említést tesz a hetedik keretprogram „Kapacitások” programjában szereplő eszközök regionális és nemzetközi dimenziójáról, és kéri, hogy a nemzetközi kutatási együttműködés kapjon egyértelműbb hangsúlyt a következő programozási időszakban, figyelembe véve a „Tudásrégiók” program kedvező tapasztalatait, és összekötve azt az EKT-hálózat jövőbeli kezdeményezéseivel;

8. támogatja, hogy a Horizont 2020 ambiciózus költségvetést kapjon, és emlékeztet arra, hogy szinergiákat kell létrehozni a nemzetköziesítéshez kapcsolódó más pénzügyi eszközökkel. Fontos, hogy a harmadik országokkal folytatott együttműködés esetében a Horizont 2020 eszközei közül a megfelelőeket alkalmazzák;

9. örömmel fogadja az Európai Bizottság határozott törekvését arra, hogy világos, tömör és átfogó keretet dolgozzon ki a kutatás és az innováció területén folytatott nemzetközi együttműködés bővítése stratégiaibb jellegű megközelítésének alapjaként Európában;

10. üdvözli a közlemény jól strukturált és tömör áttekintését a nemzetközi kutatási együttműködés eszközeiről és (potenciális) partnereiről;

11. kiemeli, hogy a nemzetközi együttműködésnek mindig többletértékkel kell járnia az EU számára;

12. hangsúlyozza, hogy a nemzetközi együttműködésnek olyan közös elveken kell alapulnia, mint a kutatás integritása, a nemi dimenzió, a vállalatok társadalmi felelőssége, a nyílt hozzáférés és a szellemi tulajdon. Az éghajlati és környezeti területet, amely ugyancsak a „fenntartható fejlődés” eleme, szintén számításba kell venni;

13. regionális szempontból három fontos átfogó kérdést talál a közleményben: a tudományos diplomáciát, az intelligens szakosodást és a kutatási infrastruktúrákat;

A kutatás-fejlesztésnek és az innovációnak hozzáadott értéket kell előállítania

14. meg van győződve arról, hogy a tagállamoktól és régióktól eredő, más tagállamokkal össze nem hangolt kezdeményezések sokasága esetenként oda vezet, hogy e kezdeményezések között nincs meg a belső összefüggés, és nem érik el a „kritikus tömeget”. Ezért fontos az európai kutatási és innovációs programok, illetve a nemzeti és regionális innovációs stratégiák megfelelő összehangolása;

15. elismeri, hogy szükség van az egyes tagállamok tevékenységeinek további összehangolására a nemzetközi együttműködés terén, és ennek keretében további hozzáadott érték származhat a régiókkal való együttműködésből is. A régiók és városok saját érdeke, hogy konkrét támogatást nyújtsanak az EKT-nak, és – a hármasspirál megközelítés szerinti összefogó funkciójuk révén – segítsenek megteremteni a megfelelő keretfeltételeket ahhoz, hogy vonzóvá váljunk a nemzetközi kutatási beruházások és a kiváló külföldi kutatók számára;

16. ahhoz, hogy Európa globális szereplőként léphessen fel, olyan innovatív megoldások keresésére kell összpontosítania, amelyek elősegítik a társadalom előtt álló kihívások leküzdését. Ezzel kapcsolatban az RB hangsúlyozza a piacorientált és a kereslet által irányított megközelítés jelentőségét, valamint a kis- és középvállalkozások rendkívül fontos szerepét a (nemzetközi) tudományos kutatások eredményeinek felhasználásában az alkalmazások és a piaci értékesítés területén;

17. hangsúlyozza azt a szerepet, amelyet az európai nemzeti kormányok, valamint a regionális és helyi önkormányzatok hivatottak játszani abban, hogy Európát ténylegesen egy olyan hatalmas integrált térséggé alakítsák, mely képes versenybe szállni egy globalizált világban és párbeszédet folytatni az iparosodottabb országokkal (mint amilyen az USA és Japán), az új feltörekvő gazdaságokkal (például a BRIC-országokkal), továbbá a szomszédos és a fejlődő országokkal;

18. a „régió” konkrétabb meghatározását kéri a közleményben, lehetőleg szupranacionális vagy szubnacionális egységként definiálva azt;

19. úgy véli, hogy a régiók optimális helyzetben vannak ahhoz, hogy a kutatási és innovációs tevékenységeket összekapcsolják a horizontális és tematikus politikákkal: saját körzetük irányítása, környezetvédelmi és biztonsági kérdések megoldása, tervek kidolgozása és szolgáltatások nyújtása – itt új elgondolások, megközelítések, illetve innovatív technológiai megoldások formájában hozzáadott érték teremthető;

Az ipar, a kutatás-fejlesztés és az innováció globalizációja: eszközök és regionális jelentőségük

20. elismeri, hogy a globális verseny nem csupán az országokat érinti, hanem a nagy regionális rendszereket is, amelyekben körzetek, kutatásra épülő ipari klaszterek, céghálózatok és üzleti parkok vannak: a regionális dimenzióknak nemzetközi szinten versenyeznie kell és együtt kell működnie a világ más részének hasonló rendszereivel;

21. úgy véli, hogy a Horizont 2020 jó lehetőség lehet arra, hogy átgondoljuk, a regionális kormányzatok milyen szerepet játszhatnak egy olyan európai rendszer felépítésében, amely a globális versenyben megállja a helyét, illetve mivel járulhatnak hozzá ehhez;

22. kiemeli, hogy a nemzetközi kutatás-fejlesztési és innovációs együttműködést illetően támogatni kell a többszintű kormányzás elvét, amelyben a régiók és helyi önkormányzatok a tagállamokkal és az Unióval együtt kulcsszerepet játszhatnak;

23. hangsúlyozza a regionális hálózatok fontosságát a régiók és helyi önkormányzatok régióközi és nemzetközi szintű kutatás-fejlesztési és innovációs együttműködésében. A regionális hálózatok lehetőséget adnak a regionális és helyi szereplőknek arra, hogy kellő mennyiségű ötletet, szaktudást és pénzeszközt gyűjtsenek össze ahhoz, hogy részt vegyenek a kutatás-fejlesztési és innovációs együttműködésekben és csatlakozzanak a nagyszabású nemzetközi erőfeszítésekhez. A hálózatok hatásos eszközei az erőforrások, szakismeretek, a tudás és a különféle képességek összekapcsolásának. Az egymással szoros kapcsolatban lévő kutatás-fejlesztési és innovációs szereplők és érdekelt felek előnyös környezetet teremtenek a nemzetközi együttműködéshez, hiszen a területi realitások fokozottabb figyelembevétele mellett egyre nagyobb mértékű globális kapcsolódásra is szükség van;

A nemzetközi együttműködés stratégiai fóruma (SFIC)

24. elismeri a nemzetközi együttműködés stratégiai fórumának hozzáadott értékét, mivel az segít optimalizálni a nemzeti, európai és globális források felhasználását és elkerülni a tevékenységek közötti átfedéseket;

25. nagyra értékeli az SFIC arra irányuló erőfeszítéseit, hogy jól tagolt áttekintést nyújtson a tagállamok által saját szakpolitikáik és programjaik keretében kialakított nemzetközi együttműködési tevékenységekről;

26. emlékeztet arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatok képesek hozzájárulni a nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés stratégiai fóruma (SFIC) sikeréhez, ha megvannak a nemzetközi szintű kezdeményezésekhez és együttműködéshez szükséges intézményi kompetenciáik és forrásaik. Több uniós régió megállapodások, külföldi képviseltek és társfinanszírozott tevékenységek révén meglehetősen aktív ezen a téren. A külföldön működő európai üzleti és technológiai központok az olyan, Unión kívüli kezdeményezések közé tartoznak, amelyek a regionális szereplők tevékeny részvételével valósulnak meg;

27. véleménye szerint, mivel az európai régiók és az Unión kívüli országok közötti együttműködés gyakran az uniós források rendelkezésre állásától függetlenül valósul meg, a kompatibilitás megteremtése és a célok összehangolása érdekében fel kell tárnai a SFIC-kel való együttműködésre irányuló stratégiában rejlő lehetőségeket;

28. felhívja a figyelmet arra, hogy a szubszidiaritás szemszögéből nézve a regionális és helyi önkormányzatok vannak abban a helyzetben, hogy közelségük révén megtalálják az olyan kutatóközpontokat és innovatív vállalatokat, amelyek – az alulról építkező kezdeményezések elve alapján – eldöntik, hasznos-e bizonyos országokban, illetve régiókban jelen lenni és az ottani helyi szereplőkkel együttműködni;

29. véleménye szerint fontos a nemzeti/szövetségi/regionális/helyi szint összehangolása a nemzetközi tevékenységekben, de továbbra is a tagállamoknak (illetve az e téren szakpolitikát kialakító és végrehajtó régióknak) kell viselniük a fő felelősséget. Nyilvánvaló az európai szinten összehangolt közös kezdeményezések hozzáadott értéke mindazon esetekben, ahol harmadik országokkal/régiókkal szemben közös prioritásokat sikerült megfogalmazni;

30. véleménye szerint fontos a többéves ütemtervekkel kiegészített stratégiai megközelítés, de annak nem szabad túl merevvé válnia: ahhoz, hogy a tagállamok, illetve a régiók megtehessek a szükséges kiigazításokat a tagállami/szövetségi/regionális források elosztásában, rugalmasságra van szükség;

Az információgyűjtés rendszerei

31. kéri, hogy rendszeresen tájékoztassák, és lehetőleg vonják is be a javasolt információgyűjtési rendszerbe, amely az intelligens szakosodás keretében forrásként szolgálhat a stratégiai kutatási és innovációs menetrendekhez való hozzájárulás számára;

32. elismeri, hogy a világszintű tudományos szakosodás és a relatív minőség megnyitja az utat a komplementaritáson alapuló nemzetközi együttműködési lehetőségek előtt, és üdvözi, hogy a közlemény a tudományos erősségek és gyengeségek nemzetek feletti szinten való feltérképezésére törekszik;

33. kéri, hogy ez a feltérképezés a szubnacionális szintre is terjedjen ki, esetleg a meglévő információs rendszerekre építve. Fontosnak tartja a világszintű partnerekkel folytatott eszmecsere az olyan információs rendszerek konfigurációja és alkalmazása terén, mint amilyen az európai ERA-Watch, illetve az észak-amerikai adatbázisok, például a STAR METRICS, a COMETS és az ORCID;

34. elismeri az ilyen információs rendszerekben rejlő potenciált a komparatív (technológiai) előnyök azonosítása, valamint az intelligens szakosodási stratégiák meghatározásához való, a szinergiákkal, komplementaritásokkal és partnerségekkel kapcsolatos hozzájárulás szempontjából. Az EU-n kívüli régiókkal vagy országokkal való együttműködés iránt érdeklődő régiók számára az ilyen információk releváns hozzájárulást

nyújthatnak az intelligens szakosodási stratégiák meghatározásához;

35. emlékeztet arra, hogy az összekapcsolt európai hálózatok, amelyek hálózatba kötött közösségként működnek, és a szakértői értékeléseknek, a „bench-learning”-nek, az állandó teljesítményértékelésnek és az európai innováció földrajzi feltérképezésének köszönhetően folyamatosan javítják teljesítményüket, jelentős hozzájárulásra képesek;

Egyéb, regionális jelentőségű, átfogó kérdések

36. elismeri, hogy – különös tekintettel a globális kutatási infrastruktúrára – helyes az olyan témákra való összpontosítás, ahol a nemzetközi együttműködés valódi továbblépést eredményez. A tudománydiplomácia és a szakosodás további fontos kérdések az EU nemzetközi kutatási és innovációs tevékenységei szempontjából;

37. emlékeztet arra, hogy a nyílt innovációra, az internetre, az online társadalmi hálózatokra, a klaszterekre, a közös nemzetközi tevékenységekre, a megosztott technológiai platformokra, az „élő laboratóriumokra” és a közösségek együttműködési kezdeményezéseire épülő globális együttműködési modellek nagyszerű eszközöket nyújtanak a nyitott és együttműködésre alapozó nemzetközi tevékenységek számára;

Kutatási infrastruktúra

38. egyetért azzal, hogy a stratégiai kutatási infrastruktúrák fejlesztése természeténél fogva rendelkezik nemzetközi együttműködési vetülettel. Döntő jelentőségű a koherens (tárgyi és nem tárgyi) infrastruktúra kialakítása a régiók globális léptékű innovációs potenciáljának növelése érdekében;

39. hangsúlyozza a kutatási infrastruktúrák, köztük az elektronikus infrastruktúrák regionális jelentőségét és (potenciálisan) jelentős előnyeit. Függetlenül attól, hogy mely országban, ill. mely régióban található, az ilyen eszközök (nagy teljesítményű számítástechnikai és kommunikációs eszközök, távolsági eszközök és adatbázisok) elkerülhetetlenül szükségesek a világszínvonalú kutatási és innovációs együttműködéshez;

40. emlékeztet arra, hogy a globális elektronikus infrastruktúrák a világ többi részére nyitott digitális európai kutatási térség meghatározó elemét jelentik, és hozzájárulhatnak a globális kutatási feladatok ellátásához;

41. javasolja, hogy az ESFRI (Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma) ütemtervének kidolgozásakor konzultáljanak a régiókkal és a helyi önkormányzatokkal;

Tudománydiplomácia

42. elismeri, hogy a kutatás és az innováció területén folytatott nemzetközi együttműködés fontos „puha” hatalmi eszköz, és olyan mechanizmus, amely alkalmas a kiemelt jelentőségű országokkal és régiókkal ápolt kapcsolatok javítására;

43. hangsúlyozza a tudományos diplomácia szerepét, különösen, de nem kizárólag az új európai szomszédspolitikai helyi és regionális vetületének biztosításában. Az egy-egy uniós és fejlődő országbeli régió közötti tudományos és technológiai partnerségek kiegészíthetik az EU külkapcsolati eszköztárát azáltal, hogy olyan, a fenntartható fejlődést előmozdító partneri kapcsolatokat hoznak létre, amelyek képesek szembenézni a globális kihívásokkal;

44. emlékeztet arra, hogy az iparosodott országokkal és a feltörekvő gazdaságokkal való kutatási és innovációs együttműködés üzleti lehetőségeket teremthet, és új piacokat nyithat meg a vállalkozások és egyéb regionális és helyi szereplők előtt. Az egyes országok tudományos és technológiai együttműködésének nemzetközi jellegével kapcsolatos információkat tartalmazó ERA-Watch adatbázis hasznos lehet a régiók számára abban, hogy kutatási és innovációs témákat és olyan EU-n kívüli régiókat találjanak, ahol az e területen folytatandó együttműködés kölcsönös előnyökkel járhat;

Szakosodás

45. emlékeztet a tudományos szakosodásban rejlő azon lehetőségre, hogy az egymást kiegészítő kutatási területekre alapozva a nemzetközi együttműködés új lehetőségeit nyithatja meg;

46. rámutat a további beruházásokat ösztönző és az európai régiók, illetve a harmadik országok számára egyaránt lehetőségeket kínáló intelligens szakosodási stratégiák (S3) alapvető fontosságára;

Globális társadalmi kihívások

47. elismeri, hogy fontos a tudomány és az innováció területén folytatott globális együttműködés, és hogy a Horizont 2020 program segíthet abban, hogy megfelelő tudományos választ adjunk a globális kihívásokra;

48. kiemeli, hogy a régiók – megfelelő szakpolitikák, összehangolt programok és a tagállami és uniós külkapcsolati eszközöket is felhasználó közös tevékenységek révén – nagyban hozzájárulhatnak a társadalmi kihívásokkal való szembenézéshez;

49. emlékeztet arra, hogy a régiók és a helyi önkormányzatok kulcsfontosságú szereplők az olyan eredményes és hatékony kutatási és innovációs ökoszisztémák kialakításában, amelyekben belül a klaszterek és a legmagasabb szintű európai szaktudás (helyi egyetemek, ipar, kkv-k, regionális kutatási, ill. fejlesztési ügynökségek stb.) a keresletre és a kínálgató lehetőségekre alapozó innováció motorjai lehetnek, valódi problémákat oldhatnak meg, és a legfontosabb nemzetközi szintű társadalmi kérdésekre kereshetnek választ.

Kelt Brüsszelben, 2013. április 12-én.

a Régiók Bizottsága
elnöke

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO